

Монголбанкны хэвлэлийн бага хурлаас /2019.03.21/

Мөнгөний бодлогын хороо 2019 оны гуравдугаар сарын 21-нд шийдвэрээ гаргалаа. Уг хурлаар мөнгөний бодлогын хүүг 11.0 хувьд хэвээр хадгалж, тэтгэврийнхээс бусад хэрэглээний зээлийн өр, орлогын харьцааг 60 хувь болгож өөрчлөв. Мөнгөний бодлогын шийдвэрийг танилцуулах хэвлэлийн бага хурлын эхэнд Мөнгөний бодлогын газрын захирал Б.Баярдаваа эдийн засгийн нөхцөл байдлын талаар товч мэдээлэл хийлээ.

МБГ-ын захирал Б.Баярдаваа: МБХ эдийн засаг бүрэн сэргэсэн гэж үзсэн

Мөнгөний бодлогын хорооны хурлын эхэнд гишүүд эдийн засгийн нөхцөл байдлыг илэрхийлэх зарим тоон мэдээллийг сонсож, “Эдийн засаг бүрэн сэргэсэн байна” гэж дүгнэсэн. Үүнийг илэрхийлэх хэд хэдэн индикаторыг энд дурдая.

1. 2016 оны гурав, дөрөвдүгээр улиралд эдийн засгийн суурь болон ерөнхий инфляци буурч, дефляцид хүрч, агшиж байсан. Харин одоо энэ үзүүлэт сэргэж, 7-8 хувийн өсөлтөд хүрч, сэргэсэн байна. Энэ нь эрэлт агшсан төлөвөөс эрэлт сэргэсэн төлөвт шилжсэнийг илтгэж байна.
2. Эдийн засгийн өсөлт 2016 оны эхний 3 улиралд өмнөх 4 улирлынхаа нийлбэрээр -1.4 хувиар агшиж байсан. Харин оны эхнээс гуравдугаар улирлынхаа дүнгээр -6.0 хувиар ашгиж байсан бол 2018 оны байдлаар жилийн дүнгээрээ 6.9 хувиар, дөрөвдүгээр улирлын байдлаар 8.1 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна.
3. Эдийн засаг дахь ажилгүйдлийн түвшин 2016 оны нэгдүгээр улиралд 11.6 хувьд хүрч өсч байсан бол 2018 оны дөрөвдүгээр улирлын байдлаар 6.6 хувьд хүрч буурлаа.
4. Өрхийн бодит орлого 2014-2016 оны хооронд 12 улирлын турш дараалан агшиж байсан бол 2017 оны нэгдүгээр улирлаас эхлэн сэргэж, 2018 оны дөрөвдүгээр улирал гэхэд 7.4 хувийн бодит өсөлттэй байна.
5. Өрхийн нийт хэрэглээ 2016 оны 2-3 дугаар улиралд агшсан үзүүлэлттэй байсан. Харин 2018 оны дөрөвдүгээр улиралд 3.3 хувиар өссөн байна.
6. Хөрөнгө оруулалтын хэмжээ 2013-2015 оныг дүүстал агшилттай байсан бол 2018 онд 27.2 хувиар өслөө.
7. Төлбөрийн тэнцлийн төлөв байдлыг авч үзвэл 2013-2016 онд нийтдээ 2.6 тэрбум ам.долларын алдагдалтай байсан бол 2017-2018 оны байдлаар 1.3 тэрбум ам.долларын ашигтай гараад байна. Үүн дээр Монголбанкны алт худалдан авалт, түүгээр дамжсан валютын нөөцийн нэмэгдлийг тооцвол 1.8 тэрбум ам.долларын ашигтай байгаа.
8. Үүний үр дүнд гадаад валютын нийт нөөц 2016 оны сүүлээр 1 тэрбум ам.доллар байсан бол 2019 оны хоёрдугаар сарын байдлаар 3.6 тэрбум ам.доллар болж нэмэгдээд байна.
9. 2014-2016 оны туршид 2-3 удаа буураад байсан Монгол Улсын зээлжих зэрэглэлийг 2018 онд зээлжих зэрэглэлийн томоохон гурван агентлаг сайжрууллаа.
10. Төсвийн тэнцэл 2011-2017 онд жилд дунджаар 1.4 их наяд төгрөгийн алдагдалтай байсан бол 2018 онд төсөв 11.9 тэрбум төгрөгийн ашигтай байв.
11. Зээлийн жигнэсэн дундаж хүү 2016 онд 20 хувьтай байсан бол 2018 оны эцсийн байдлаар 16.9, 2019 оны хоёрдугаар сарын байдлаар 17.1 хувь болж, буураад байна.
12. Зээлийн өсөлтийн хувьд 2015-2016 оны туршид дунджаар 5 хувиар агшиж байсан бол 2018 онд 24 хувийн өсөлттэй байсан нь эдийн засаг руу зээл хөрөнгө оруулалтын эх үүсвэр болж гарсныг илтгэж байна.

2019 оны хувьд Монголбанк эдийн засгийн өсөлтийг 6.9 хувьд хүрнэ гэж үзэж байгаа. Өсөлтөд голлон нөлөөлж байгаа хүчин зүйл нь өрхийн хэрэглээ нэмэгдэх төлөвтэй байна. Мөн хөрөнгө оруулалтын өсөлт хэвийн түвшинд тогтворжиж, гадаад талдаа нүүрсний экспорт өсөх төлөвтэй байна. Уул уурхайн бус салбарын өсөлт мөн үргэлжилнэ. Санхүүжилтийн эх үүсвэрийн хувьд гадаадын шууд хөрөнгө оруулалт хэвийн түвшиндээ үргэлжилнэ, мөн банкны системээс зээл хөрөнгө оруулалтын эх үүсвэр болж эдийн засагт нийлүүлэгдэнэ. Гадаад эдийн засгийн төлөв байдлын хувьд БНХАУ-ын эдийн засаг 2019-2020 онд 6 орчим хувьтай байна. Харин Евро бүсийн эдийн засгийн өсөлт өмнөх хоёр жилийнхээс бүүрч 1.2 орчим хувьтай байх таамаглалыг дэвшүүлж байгаа. ОХУ-ын хувьд 2019 онд 1.5, 2020 онд 1.7 хувийн өсөлттэй байх бол АНУ-ын эдийн засгийн хувьд 2019 онд 2.5, 2020 онд 1.9 хувийн өсөлттэй байх төлөвтэй байна.

Экспортын барааны үнийн тухайд 2018 оны туршид нэлээд таатай жил байсан. Харин 2019 он гарсаар түүхий эдийн үнэ буурах төлөвтэй байгааг Монголбанк болон олон улсын байгууллагын шинжээчид мэдэгдэж байгаа. Нүүрсний үнийн хувьд харьцангуй өмнөх улиралд танилцуулж байсан төсөөллийнхөө орчимд авч үзсэн. Тухайлбал, 2019 оны дундаж үнэ 70 ам.доллар, 2020 онд 65 орчим ам.доллартай байхаар байна. Зэсийн үнэ 2019 оны туршид 6200 орчим ам.доллар, 2020 оны хувьд 6000 орчим ам.доллар байна гэж харж байгаа. Алтны төсөөллийг өмнөхөөс сайжруулсан. Тухайлбал, алтны үнийг унци тутамд нь 60-70 доллараар сайжруулсан. Түүхий нефтийн үнэ 2019 онд нэг тонн нь 65 орчим ам.доллар болж буурах төлөвтэй байна. Энэ нь Монгол Улсын дотоодын зах зээл дэх нефть бүтээгдэхүүнийн үнэд таатай нөлөө үзүүлэх болов уу. Төмрийн хүдийн үнэ мөн буурах төлөвтэй байна.

Төлбөрийн тэнцэл 2019 онд 500 орчим сая ам.долларын ашигтай гарах төлөвтэй байгаа бол инфляци 2019 оны гурав, дөрөвдүгээр улирлын дунджаар 7.6 орчим хувьтай байх төсөөлөл боловсрууллаа. Инфляцийн төлөв байдалд нийлүүлэлтийн шинжтэй хүчин зүйл томоохон нөлөө үзүүлж байгаа. Гэсэн хэдий ч Мөнгөний бодлогын хорооны хурлаар инфляци энэ онд төв банкны зорилтот түвшний орчимд, тогтвортой хадгалагдана гэж үзсэн.

Блүүмбэрг ТВ:

- Хэрэглээний зээлийг хумих бодлогын үр дүнд зээлийн эрэлт бичил санхүүгийн зах зээл рүү шилжих эрсдэлийг хэрхэн харж байна вэ. Банк бус санхүүгийн байгууллагуудад зээлийн эрэлт нэмэгдэж эхэлсэн гэх мэдээлэл байна. Энэ талаар ямар байр суурьтай байна вэ?

МБГ-ын захирал Б.Баярдаваа:

- Монголбанкны зүгээс хэрэглээний зээлийн талаар баримталж буй бодлогын үндсэн зорилго нь дунд, урт хугацаанд макро эдийн засгийн тогтвортой байдлыг хангах, санхүүгийн системд ирээдүйд учирч болзошгүй эрсдэлүүдээс урьдчилан сэргийлэх зорилготой. Энэ агуулгын хүрээнд шийдвэрүүд гарсан. Бодлогын шийдвэрүүд зах зээлд хэр зэрэг үр дүнтэй ажиллаж байна вэ гэдэг нь эхний хоёр сарын байдлаар тодорхой харагдаж эхэлсэн. Тодруулбал, хэрэглээний зээлийн жилийн өсөлт өнгөрсөн оны эцсийн байдлаар 55 хувьд хүрч байсан бол 2019 он гарсаар эхний хоёр сарын байдлаар жилийн дүнгээрээ 42 орчим хувьд хүрч, өсөлтийн хурд саарч байна.

Банкны бус санхүүгийн секторын хувьд Санхүүгийн зохицуулах хорооны зохицуулалтад байдаг. Энэ утгаараа Монголбанк энэхүү бодлогын шийдвэрийг шууд банк бус, санхүүгийн салбарт мөрдүүлэх боломжгүй. Санхүүгийн зохицуулах хороотой хамтраад ажлын хэсэг гаргаад, зээлийн төлөвийн судалгааг хийж байна. Банкны бус санхүүгийн секторын 2019 оны нэгдүгээр улирлын зээлийн тайлан одоогоор гараагүй байна. Нэгдүгээр улирлын тайлан гарсны дараа дүр зураг нэлээд тодорхой болно. Нөгөө талаас банкны бус санхүүгийн секторын санхүүгийн зуучлалын хурд, үр ашиг нэлээд сайжирсан дүр зураг бий. Банкны бус санхүүгийн секторын зээл нэлээд хурдтай шийдвэрлэгдэж байгаа нь тус салбар жижиг зээлүүдэд банкны салбартай өрсөлдөх давуу талыг бий болгож байна. Энэ нь ч зээлийн өсөлтөд нөлөөлж байгаа болов уу гэж харж байгаа.

МҮОНТ:

- Монголбанк эдийн засгийн төлөв байдлын талаарх таамаглалуудаа шинэчилсэн байна. Зээлжих зэрэглэлийн “Фитч” агентлагаас саяхан гаргасан тайландаа Монгол Улсад ойрын хэдэн сарын хугацаанд улс төрийн бодлогын тогтворгүй байдлын эрсдэл улам нэмэгдэх магадлалтай байна гэж дурдсан байна. Энэ эрсдэлийг Монголбанк таамаглалдаа хэрхэн авч үзсэн бэ?

МБГ-ын захирал Б.Баярдаваа:

- Улс төрийн тогтвортой байдлын тухайд яг ийм эрсдэл үүснэ гэж хэлэхэд хүндрэлтэй. Гадны шинжээчид асуудлыг ямархуу байдлаар харж, дүгнэлт гаргасныг би хараагүй учраас тодорхой хэлэх боломжгүй байна. Гэхдээ эдийн засгийн ерөнхий төлөв байдал, гадаадын хөрөнгө оруулагчдын хандлага, Монгол Улсын Засгийн газрын гадаад зах зээл дээрх бондуудын өгөөж, хүүний түвшин тогтвортой байна. Энэ нь гадаадын хөрөнгө оруулагчид Монголын одоогийн эдийн засгийн нөхцөл байдлыг тийм ч сөргөөр хүлээж авахгүй байгааг илтгэж байгаа болов уу. Нөгөө талаас оны эхэнд Монголын ипотекийн корпораци гадаад зах зээлд 250 сая ам.долларын бонд амжилттай арилжаалсан. 2018 оны эцэст Монгол Улсын Хөгжлийн банк мөн гадаад зах зээл дээр амжилттай бонд гаргасан. Энэ байдлаас харвал хөрөнгө оруулагчидтай харилцаа сайн байна гэж харагдаж байна. Удахгүй зээлжих зэрэглэлийн байгууллагууд Монгол Улсад айлчилж, уулзалт, хэлэлцээрүүд хийгдэнэ. Тэр үед нэлээд тодорхой яриа, хэлэлцээрүүд явагдах болов уу.

Засгийн газрын мэдээ сонин:

- Төлбөрийн тэнцэл 500 сая ам.долларын ашигтай гарна гэсэн төсөөлөл хийсэн байна. Үүнд яг ямар эерэг хүчин зүйлүүд нөлөөлөх вэ?

Монголбанкны Ерөнхий эдийн засагч Д.Ган-Очир:

- Монголбанкнаас гаргасан төсөөллөөр төлбөрийн тэнцэл 500 орчим сая ам.долларын ашигтай гарахаар байна. Үүнд хэд хэдэн хүчин зүйлсийг авч үзлээ. Эхний ээлжинд нүүрсний экспорт өмнөх оноос 10 гаруй хувиар өсч, 39 сая орчим тоннд хүрнэ гэж үзэж байгаа. Нүүрсний үнэ ч бас оны эхнээс өсөлттэй байгаа бөгөөд өмнөх оны мөн

үеэс 2.1 хувиар өсөөд байна. Тийм учраас нүүрсний экспортын биет хэмжээ болон үнийн тухайд ямар нэгэн сөрөг өөрчлөлт гарахгүй, эерэг байх дүр зураг харагдаж байна. Импорт өсөх хандлагатай ч өсөлт нь өмнөх оноос нэлээд буурах болов уу гэж хүлээж байгаа. Учир нь нийт зээлийн өсөлт саарснаар түүний импортыг өдөөх дарамт суларна гэж хүлээж байна. Өөрөөр хэлбэл, гадаад худалдааны тэнцэл дээр өмнөх онд гарсан эерэг үр дүн энэ онд үргэлжилнэ. Төлбөрийн тэнцэл бүхэлдээ ашигтай гарахад гадаадын шууд хөрөнгө оруулалт томоохон эерэг нөлөө үзүүлэхээр байна. Жишээ нь бид бүхэн энэ онд Монгол Улсад 1.6 тэрбум ам.долларын гадаадын шууд хөрөнгө оруулалт орж ирэхээр тооцоололдоо авч үзлээ. Түүнээс гадна Монголын хувийн хэвшлүүд гадаад зах зээлээс эх үүсвэр оруулж ирсэн. Одоогоор 300 орчим сая ам.доллар оруулж ирсэн нь төлбөрийн тэнцэлд эерэгээр нөлөөлөхөөр байна. Эцэст нь Монгол Улс ОУВС-ийн “Өргөтгөсөн санхүүжилтийн хөтөлбөр”-ийг хэрэгжүүлж байна. Хөтөлбөрийн хүрээнд энэ онд хуваарийн дагуу орж ирэх ёстой санхүүжилтүүд бий. Мөн өнгөрсөн онд орж ирэх байсан ч хойшлогдсон, энэ онд орж ирэхээр хүлээгдэж буй санхүүжилтүүд ч байна. Энэ бүгдийг харгалзан үзээд, 2019 онд төлбөрийн тэнцэл эерэг үр дүнтэй гарах боломжтой гэдэг урьдчилсан тооцооллыг гаргаад байна.

25 ТВ:

- Монголбанк аж ахуйн нэгжид 160 тэрбум төгрөгийн зээл олгосон гэдэг асуудал яригдаж байгаа. Монголбанк үнэхээр хууль зөрчөөд, аж ахуйн нэгжид зээл олгосон асуудал байгаа юу?

Монголбанкны Дэд Ерөнхийлөгч Б.Лхагвасүрэн:

- 160 тэрбум төгрөг гэдэг нь Улаанбаатар хотын банктай холбоотой асуудал юм. 2012-2016 онд төсвийн шинжтэй арга хэмжээ, хөтөлбөр хэрэгжүүлж байх үед олгогдсон зээл юм. Энэхүү зээлийн гэрээг цуцлаад, эргэж төлүүлэх тал дээр Монголбанкнаас ажлын хэсэг гарч ажиллаж байна. Саяхан, шинээр олгосон зээл биш.

25ТВ:

- Банкууд сүүлийн үед дэргэдээ өөр компани байгуулаад, аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхлээд байна гэх мэдээлэл байна. Хуулиараа банкууд ийм үйл ажиллагаа явуулах боломжтой юм уу?

Монголбанкны Дэд Ерөнхийлөгч Б.Лхагвасүрэн:

- Банкууд дэргэдээ охин компанитай байж, өөр салбарын бизнес эрхлэх асуудлыг бид бүхэн өнгөрсөн онд батлагдсан хуулийн өөрчлөлтөөр бүрэн шийдвэрлэсэн. Энэ хүрээнд банк доороо охин компанитай байж болохгүй. Тийм хуулийн зохицуулалттай болсон байгаа.